

Driebladige wingerd

Een zwerm?

Menig imker zal in de zomer wel eens een telefoontje hebben ontvangen met de opgewonden mededeling dat er een bijenzwerm in de klimop zat. De kenner van de bijenweide heeft dan wel het sterke vermoeden dat het noch om een zwerm gaat, noch om de klimop, maar wel om een stormloop van de bijen op een wingerd. Dat kan zich ook voordoen bij de driebladige wingerd. Die wordt ook wel wilde wingerd genoemd, maar dat is de naam van het geslacht waar de plant bij behoort. Het is gebruikelijk dat de naam van de soort niet dezelfde is als die van het geslacht.

266

Een familie van de tropen en subtropen

De driebladige wingerd is een lid van de Wijnstokfamilie (*Vitaceae*). Een familie met ongeveer 700 soorten, voornamelijk klimmers, met als areaal de tropen en subtropen. De meest bekende daarvan is ongetwijfeld de Wijnstok (*Vitis vinifera*), gekweekt in vaak uitgestrekte wijngaarden voor de wijnproductie. Het geslacht wilde wingerd (*Parthenocissus*) telt 15 soorten. De oorsprong van de driebladige wingerd ligt in Centraal-China en Japan.

In de Leidse Hortus Botanicus staat tegen de muur van de Oranjerie tussen de hoge ramen ook een exemplaar van driebladige wingerd. Zij moet door het personeel van de Hortus worden bedwongen maar ook worden gekoesterd. Bedwongen om de groei-kraft en gekoesterd omdat zij niet zo maar één van de vele planten van de Hortus is. De plant is namelijk een van de 15 planten die in het hortus-jargon 'Siebold-exemplaren' worden genoemd. Dat zijn de nog oorspronkelijke planten van de Hortus die door toedoen van Philip von Siebold vanuit Japan naar Nederland zijn gezonden. Op het naambordje bij de Wingerd staat 'geplant voor 1867'. Het is zeer waarschijnlijk het oudste nog in leven zijnde exemplaar buiten Japan.

Een lian

Driebladige wingerd is een lian met een enorme groei-kraft. De plant kan vele meters lang langs een muur of iets dergelijks groeien. Elk jaar vormen zich gedurende het groeiseizoen lange scheuten die zich herhaaldelijk vertakken. Opvallend aan deze lange scheuten zijn de plaatsen waar zich de ranken vormen waarmee de plant zich aan het substraat hecht. Op iedere knoop vormt zich een blad. Zijscheuten en

knoppen verschijnen aan elke derde knoop; en op de daartussen gelegen knopen vormt zich tegenover een blad een rank. De rank vertakt zich een aantal malen. Aan het eind zijn de vertakkingen eerst bolvormig maar zodra ze met het substraat in aanraking komen, vormen zich de hechtschijfjes. Aan het eind van een groeiseizoen verdorren de ranken maar ze blijven op zijn minst functioneren totdat er zich in een volgend seizoen nieuwe hebben gevormd. Opmerkelijk genoeg hechten de ranken zich niet aan de plant zelf.

Twee soorten bladen

Deze wingerd heeft grote en kleine bladen. De kleine verschijnen aan genoemde lange scheuten die voor de groei zorgen. De grote vormen zich, telkens twee stuks, aan het eind van korte scheuten, waarvan de knoppen dicht bij elkaar liggen, en waaraan de bloemen verschijnen. De bloeiwijzen ontstaan tegenover een blad of in de oksel daarvan. Als er zich tegenover een blad een rank ontwikkelt, blijft de vorming van een bloeiwijze achterwege.

Druk bijenbezoek bij hoge temperaturen

De driebladige wingerd staat afhankelijk van het weer in juli of augustus in bloei. De onopvallende lichtgroen gekleurde bloemen staan in kleine, uit drie bloemen bestaande, bijschermpjes. Samen geven ze de zich onregelmatig vertakkende bloeiwijze een trosvormig aanzien. De bloemen zijn vijftallig. Ze hebben een korte komvormige kelk waarvan de bladeren met elkaar vergroeid zijn. De meeldraden staan voor de kroonbladen. De nectariën liggen op vijf kussen-vormige geelgroen gekleurde verdikkingen aan de onderzijde van het vruchtbeginsel. Druk bijenbezoek is te verwachten als de temperatuur tot boven de 25°C gaat stijgen. De bijen verzamelen zowel nectar als stuifmeel. Als het stuifmeel door de bijen in klompjes is verzameld, heeft het een lichtgele kleur. Het suikergehalte van de nectar schommelt tussen 29% en 67%.

Vermeerdering

De vrucht is een blauwberijpte bes, waarin twee zaden tot ontwikkeling komen. Behalve door zaad laat deze wingerd zich ook vermeerderen door middel van het maken van stekken.

Driebladige wingerd (*Parthenocissus tricuspidata*)

A korte scheut met bloeiwijze; B blad van korte scheut; C blad van lange scheut en jonge rank; D bloemknop; E bloem; F meeldraad; G stuifmeelkorrel (tricolporaat): 1 polair, 2 equatoriaal, 3 korreloppervlak; H stamper; I bessen; J zaad.